

VASTASYNTYNEEN AINEENVAIHDUNTASEULAN NÄYTTEENOTTO, B-VasSeu2

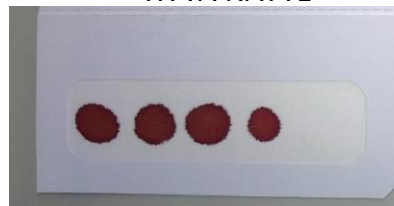
Tutkimus Vastasyntyneen aineenvaihduntaseulalla etsitään harvinaisia synnynnäisiä sairauksia, jotka hoitamattomana voivat aiheuttaa vakavia/palautumattomia vaurioita ennen oireiden ilmaantumista. Seulassa etsitään aminohappoaineenvaihdunnan sairauksia, endokrinologisia sairauksia, orgaanisten happojen aineenvaihdunnan häiriöitä, rasvahappojen aineenvaihdunnan häiriöitä ja ureasyklin häiriöitä.

Esitiedot Osasto täyttää sähköiselle pyyntölomakkeelle esitiedot. Esitiedoissa kysytään raskausviikko, syntymäpaino (g), syntymäpäivä ja kellonaika muodossa pp.kk.vv hh:mm, mahdollinen verensiirto ja vauvan ravitseminen.

Näyte **Näyte otetaan lapsen ollessa 48 - 120 tunnin ikäinen.** Kellonaika on tärkeä, sillä alle 48 tunnin ikäisellä vauvalla ei oma aineenvaihdunta ole vielä alkanut. Myös viitearvot on tutkittu tämän ikäiselle vauvalle. Viittä vuorokautta pidetään näytteen takarajana siitä syystä, että mahdollisesti tarvittava hoito täytyy aloittaa mahdollisimman nopeasti.

Näyte otetaan ihopistosnäytteenä kantapäästä. Vauvan kantapään tulee olla hyvin esilämmitetty. Näytteenottokortin ympäröityihin näytekohtiin ei saa koskea missään vaiheessa. Verinäyte otetaan lisäaineettomalla 100 µl lasikapillaarilla, josta 75µl siirretään välittömästi näytteenottokortin ympäröidylle näytealueelle. Imuvoiman avulla siirtyvä näytemäärä on aika tarkasti 75µl, kun kortin näyteympyrä täyttyy täyteen ja se on imeytynyt kortin molemmille puolille tasaisesti. Kapillaarilla ei saa koskea näytekortin ympäröityyn näytekohtaan, vaan kapillaari laitetaan hyvin lähelle, jolloin näyte imeytyy näyteympyrään. Jos näyte valuu huonosti, otetaan uusi kapillaari seuraavaa näyteympyrää varten. Kapillaarin tyhjentämiseksi voi käyttää apuna sille tarkoitettua "tuttia". **Näytteen täytyy imeytyä tasaisesti läpi paperin ja täyttää koko näyteympyrän.** Kortin kääntöpuolelta tulee tarkastaa, että näyte on imeytynyt tasaisesti läpi (katso kuvat alla). Yhteen ympyrään annostellaan näytettä **vain kerran (75 µl), ei kerroksittain.** Näytteen vähimmäismäärä on kolme onnistuneesti saatua näyteympyrää. Mikäli mahdollista täytetään kaikki viisi näyteympyrää. Näytettä **ei saa ottaa kantapäästä suoraan korttiin.**

HYVÄ NÄYTE

HUONO NÄYTE

Toinen tarroista liimataan näytekortin potilastietojen kohdalle ja tarraan kirjoitetaan **tarkka näytteenottoaika**. Näytekorttiin ei tarvitse kirjoittaa mitään muita tietoja. Näytekortit toimitetaan laboratorioon siten, että ne eivät kosketa toisiinsa ja kortit ovat mielellään vaakatasossa. Uudessa näytteenottokärryssä on teline, mihin näytekortit saadaan vaakatasoon. Tarvittaessa kortit voidaan pitää pystyasennossa osastolta kuljetuksen ajan. **Näytteenottaja muuttaa tarkan kellonajan atk:lle.** Näytettä ei kuitata tehdyksi. Toiseen tarroista kirjataan näytteenottajan nimikirjaimet ja tarra liimataan kärryvälikössä olevaan tuloslomakkeeseen (yleinen, VasSeul- lokerikossa).

Näytekortit sisäänkirjataan ja ne viedään kuivumaan kantalaboratorion sihteerien huoneessa olevalle hyllylle, jossa lukee *Kuivaveritiplänäytteet*. Näytekortin täytyy kuivua vähintään 3 tuntia vaakatasossa.

Jos seulontatutkimuksessa todetaan jotakin poikkeavaa, pyytävä yksikkö voi tilata kontrollitutkimuksen (B-VasSeuK). B-VasSeuK -pyynnöllä olevat näytteen käsitellään samalla tavalla kuin B-VasSeu2 -näytteet.

Poikkeamat näytteenotossa

Mikäli näytteenotossa on ongelmia tai näyte otetaan kanyylista, kirjataan poikkeamat sähköiseen läheteeseen. Valitse laboratoriokäynti, kursori on kyseessä olevan tutkimuksen rivillä. Klikkaa "lisätiedot..." ja kirjoita "kliiniset esitiedot" -kohtaan poikkeama ja talleta.

Samasta valikosta löytyy myös tieto vauvan tarkasta syntymäajasta kellonaikoineen.

Näytteen lähettäminen

Vähintään 3 tuntia kuivuneet näytekortit pakataan yksitellen muovipussiin tai muovikelmuun ja tämän jälkeen lähetyskuoreen. Suositeltavaa on, että vauvalla on lopullinen henkilötunnus tiedossa näytettä lähetettäessä.

Näytteen käsittely Y-laboratoriossa

Vauva voidaan tuoda näytteenottoon myös Y-laboratorioon. Osasto varaa vauvalle ajan LABLPO -listalle. Näytetarrat tulostetaan. Niihin tulostuu tarkka näytteenottoaika. Toinen tarroista kiinnitetään näytteenottokorttiin. Toiseen tarraan kirjataan näytteenottajan nimikirjaimet ja se liimataan tuloslomakkeeseen (yleinen), joka sijaitsee ohjekansiossa. Näytekortin annetaan kuivua laboratorion taustatilassa, lokerikossa, vähintään kolme tuntia. Tämän jälkeen se pakataan muovipussiin ja laitetaan kantalaboratorioon kuljetettavien näytteiden tarjottimelle. Mikäli näyte otetaan iltapäivällä kello 13 jälkeen, kortin annetaan kuivua Y:ssä yön yli ja se pakataan aamulla muovipussiin kantalaboratorioon kuljetettavaksi. Perjantaisin ja juhlapyhien aattona on huomioitava, että näytekortti toimitetaan kantasairaalan sihteerien huoneeseen kuivumaan, ettei sen lähetys viivästy tarpeettomasti. Posti lähtee kello 16.

Vastuuhenkilöt

Osastonhoitaja

Korvaa ohjeen

Muutokset

Versio 1.1 Kappale "Tarrojen tulostus" on poistettu. Ei ole enää 9-kiertoa, eikä määriteltyä ottajaa. Kansioon talletettavaan tarraan

laitetaan omat nimikirjaimet. Näytteet sisäänkirjataan laboratorioon. Muokattu ohjetta tarrojen osastolta kuljettamisesta. Y:ssä kortin kuivumispaikka on huoneessa 7. Sihteerien hyllyssä lukee "kuivaveritäplänäytteet".

Versio 1.2. Näyte kohdasta poistettu osio, että näyte voidaan ottaa kantapäästä suoraan. Näytteenottomäärä tarkennettu. Käyteätän yleistä toimintakokeet -lomaketta myös näille ja kortti kuivataan Y:ssä taustatilassa.

Versio 1.3: Päivitetty näytetarroille tarkoitettu lomake.

Versio 1.4: Lisätty B-VasSeuK